



PODSUMOWANIE

zawierające uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych, a także informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione: ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko; opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58 ustawy o udostępnianiu; zgłoszone uwagi i wnioski; wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone; propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu

**do Regionalnego Programu Strategicznego
w zakresie aktywności zawodowej i społecznej
(Aktywni Pomorzanie)**

Gdańsk, sierpień, 2013 r.

SPIS TREŚCI:

Wstęp.....	3
1. Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych.....	4
2. Informacje w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jaki zakresie zostały uwzględnione ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko	6
3. Informacje w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jaki zakresie zostały uwzględnione opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz.1227 z późn. zm.)	7
4. Informacje w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jaki zakresie zostały uwzględnione zgłoszone uwagi i wnioski	7
5. Informacje w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jaki zakresie zostały uwzględnione wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone	8
6. Informacje w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jaki zakresie zostały uwzględnione propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu	9

Załączniki tabelaryczne:

- Tabela 1. Sposób i zakres uwzględnienia rekomendacji zawartych w Prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie aktywności zawodowej i społecznej (Aktywni Pomorzanie).
- Tabela 2. Sposób i zakres uwzględnienia opinii właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz.1227 z późn. zm.).
- Tabela 3. Sposób i zakres uwzględnienia uwag i wniosków zgłoszonych w związku z udziałem społeczeństwa na podstawie art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz.1227 z późn. zm.).

Wstęp

Podsumowanie do Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie aktywności zawodowej i społecznej (Aktywni Pomorzanie), zwanego dalej Programem, sporządzone zgodnie z art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz.1227 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą OOŚ”, zawiera:

1. Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych.
2. Informacje w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jaki zakresie zostały uwzględnione:
 - 1) ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko;
 - 2) opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz.1227 z późn. zm.);
 - 3) zgłoszone uwagi i wnioski;
 - 4) wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone;
 - 5) propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

1. Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych

W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Programu rozpatrywano możliwość zastosowania rozwiązań alternatywnych, mając na uwadze cel i geograficzny zasięg ocenianego dokumentu, kierując się potrzebą jak najszerszego uwzględnienia kwestii prośrodowiskowych, możliwością uzyskania albo wzmocnienia pozytywnego oddziaływania na środowisko, a także jak najpełniejszej realizacji zasady zrównoważonego rozwoju. Przeprowadzone rozważania w zakresie rozwiązań alternatywnych miały wpływ na wybór ostatecznej wersji Programu.

Poszukując wariantów alternatywnych, odstąpiono od ich wskazania na poziomie celów szczegółowych, którymi są 1. Wysoki poziom zatrudnienia, 2. Wysoki poziom kapitału społecznego, 3. Efektywny system edukacji. Uznano bowiem, że cele szczegółowe, wynikające bezpośrednio z ustaleń Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020, w sposób optymalny służą osiągnięciu celu głównego Programu związanego z aktywnością mieszkańców Pomorza.

Opcjonalnych rozwiązań poszukiwano dalej, na poziomie przyjętych priorytetów i poszczególnych działań. Ostatecznie na tym poziomie szczegółowości zaproponowano alternatywne zapisy, modyfikujące (przeważnie rozszerzające) zakres interwencji albo zestaw kryteriów preferencyjnych. Wszystkie propozycje alternatywnych zapisów zostały przeanalizowane, a część z nich została uwzględniona w przyjętym dokumencie.

W szczególności, w ramach działań 1.2.2¹ Rozwój istniejących mikro i małych przedsiębiorstw i 1.2.1 Inicjowanie przedsiębiorczości, rozważono propozycje rozszerzenia zakresu preferencji, polegające na tworzeniu zielonych miejsc pracy i związane z zastosowaniem innowacyjnych systemów ochrony środowiska albo zmianami (rozwiązaniami) technologicznymi w kierunku energooszczędności, zmniejszenia zużycia wody, materiałów i surowców i racjonalizacji gospodarki odpadami. W rezultacie rozważanych alternatyw, w przyjętym dokumencie określono preferencje dla przedsięwzięć wykorzystujących proekologiczne rozwiązania technologiczne (1.2.1), a także ustalono zakres interwencji obejmujący m.in. przedsięwzięcia związane z wdrażaniem nowych rozwiązań proekologicznych, również produkcyjnych, technologicznych, organizacyjnych, cyfrowych (1.2.2). Nie uznano za konieczne wprowadzenie do obu działań zapisu dotyczącego „zielonych miejsc pracy”, gdyż uznano, że przyjęty zakres interwencji i ustalone preferencje w ramach obu działań dają duże szanse wsparcia tworzenia takich miejsc pracy w ramach Programu. Podobnie, w odniesieniu do działania 1.2.1 uznano brak potrzeby wprowadzenia zaproponowanego zapisu dotyczącego preferencyjnego wsparcia przy rozpoczynaniu działalności na terenach istniejącej historycznej zabudowy gospodarczej, przemysłowej oraz powojkowej, bo ustalony szeroki zakres interwencji daje możliwość wsparcia bez potrzeby wskazania preferencji w rekomendowanym zakresie.

W związku z rekomendacjami dotyczącymi uzupełnienia kilku działań o zapisy dotyczące edukacji ekologicznej, tożsamości regionalnej i lokalnej, a także poruszających tematykę zagrożeń środowiskowych, uznano szczególne znaczenie proponowanych rozwiązań i wprowadzono zmiany w Projekcie: w ramach działań 2.2.1 Silne więzi mieszkańców z regionem i środowiskiem lokalnym oraz 2.3.1 Miasto przyjazne dla mieszkańców (rozszerzenie i dodanie zapisów dotyczących wspierania integracji społeczno-zawodowej mieszkańców poprzez przedsięwzięcia doradcze, szkoleniowe, edukacyjne i kulturalne), 3.1.1 Powszechna edukacja przedszkolna (zapis dotyczący edukacji ekologicznej

¹ Oznaczenie tego działania, jak i pozostałych działań wskazanych w tekście zgodnie z ich aktualną numeracją, jak przyjęto w Programie

i prozdrowotnej), 3.1.2 Fundamenty edukacji (zapisy dotyczące edukacji kulturalnej, ekologicznej i prozdrowotnej).

W zakresie działania 2.2.3 Powszechna aktywność sportowa uwzględniono potrzebę zmiany kryteriów udzielania wsparcia opartego o Program Rozwoju Bazy Sportowej Województwa Pomorskiego. Jednakże, zamiast proponowanej alternatywy polegającej na katalogu przedsięwzięć objętych wsparciem (w formie listy albo w formie rozbudowanego opisu), zmodyfikowano zapisy dotyczące wsparcia programowego na bardziej ogólne. Przyjęto za niezbędne wsparcie lokalnych inicjatywy mieszkańców z preferencją dla obszarów ponadprzeciętnego poziomu wykluczenia społecznego, w partnerstwie publiczno-prywatnym oraz uwzględniające potrzeby grup defaworyzowanych i wykluczonych.

Z kolei, w zakresie działania „Większe uczestnictwo mieszkańców w wolontariacie”, w sposób bezpośredni nie uwzględniono zapisów alternatywnych dotyczących zakresu i dodatkowych preferencji. Jednakże, uznając potrzebę zmian dokumentu w tym zakresie, wprowadzono zmiany niesprzeczne z rozwiązaniami proponowanymi. Wolontariat został potraktowany horyzontalnie, jako narzędzie realizacji poszczególnych działań służących integracji i aktywizacji, w szczególności w Priorytecie 2 oraz w działaniu 1.1.2 Aktywizacja społeczno-zawodowa. Brak uszczegółowienia umożliwi realizację działań z wykorzystaniem wolontariatu w różnych obszarach Programu, również tych, dla których nie wskazano wolontariatu, jako kryterium specyficznego.

W związku z alternatywną propozycją w zakresie udzielania wsparcia szkołom (działanie 3.1.2 Fundamenty edukacji), zmieniono jedno z kryterium, szczególnie istotne z punktu widzenia wyrównywania szans edukacyjnych uczniów: zamiast kierunku wsparcia wiążącego się z wynikami egzaminacyjnymi poniżej średniej krajowej, przyjęto wsparcie na obszarach o najsłabszych wynikach egzaminów zewnętrznych na wszystkich etapach edukacji.

Część zaproponowanych jako alternatywne zapisów nie została uwzględniona, gdyż po szczegółowej analizie stwierdzono, że są bezzasadne, ponieważ dotyczą wątków już zapisanych w projekcie, w innej, bardziej uogólnionej formie, czy też w ramach działań innych, niż wskazano w rekomendacji. Tak było np. w przypadku propozycji uzupełnienia zapisów w zakresie działań, które w przyjętym projekcie mają oznaczenie i nazwę: 2.1.1 Systemowe rozwiązania na rzecz sektora pozarządowego², 2.2.1 Silne więzi mieszkańców z regionem i środowiskiem lokalnym³, 2.2.2 Społeczne funkcje kultury⁴ 3.2.2 Edukacja włączająca⁵, 1.1.2, czy też większości zapisów dotyczących realizacji działań w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego.

Duży stopień ogólności ustaleń Programu co do rodzaju, charakterystyki i położenia przedsięwzięć, nie pozwolił na wskazanie rozwiązań alternatywnych, uwzględniających wpływ konkretnych przedsięwzięć na cel i przedmiot ochrony konkretnych obszarów Natura 2000 oraz ich integralność.

Wszystkie zaproponowane warianty alternatywne przedstawione zostały wśród sformułowanych w prognozie rekomendacji do projektu Programu. Zestawienie wszystkich rekomendacji wraz z informacją o sposobie i zakresie ich uwzględnienia zawiera tabela 1 załączona do niniejszego podsumowania.

² patrz: poz. 9 w tabeli 1 załączonej do podsumowania.

³ patrz: poz. 10 w tabeli 1 załączonej do podsumowania

⁴ patrz: poz. 13 w tabeli 1 załączonej do podsumowania

⁵ patrz: poz. 21 w tabeli 1 załączonej do podsumowania

2. Informacje w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jaki zakresie zostały uwzględnione ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko

Szereg ustaleń zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko miało charakter informacyjny i nie wymagało odniesienia się do nich w projekcie Programu. W szczególności, w związku z przeprowadzoną analizą stopnia zgodności Programu z celami i kierunkami ustalonymi w międzynarodowych, wspólnotowych, krajowych i regionalnych dokumentach polityki ekologicznej, ustalono, że istnieje szereg oczywiście pozytywnych powiązań dwóch celów szczegółowych Programu, tj. 3 –ego celu strategicznego - Efektywny system edukacji, a następnie 2-ego celu szczegółowego - Wysoki poziom aktywności społecznej, z celami i kierunkami wyznaczonymi w przeanalizowanych dokumentach.

Z dalszych ustaleń wynikało, że większość działań objętych interwencją, o charakterze nieinwestycyjnym, nie spowoduje negatywnego oddziaływania na powierzchnię ziemi, zasoby naturalne, wody, powietrze, klimat, rośliny, zwierzęta, różnorodność biologiczną, krajobraz, zabytki, dobra materialne, a także nie wpłynie na wzajemne oddziaływania pomiędzy tymi elementami środowiska. Będzie miała natomiast istotny, często znacząco pozytywny wpływ na jakość życia i zdrowie mieszkańców Pomorza. Realizacja działań, priorytetów i celów Programu pozytywnie wpłynie na aktywność, zamożność i świadomość mieszkańców regionu i w rezultacie może przyczynić się do poprawy stanu środowiska.

Z drugiej strony, w związku z realizacją Programu ustalono, że nie można wykluczyć zaistnienia znaczących, niekorzystnych oddziaływań, zwłaszcza w przypadku wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych (w szczególności w ramach działań 1.2.1, 1.2.2 oraz 2.2.3). Ze względu na strategiczny charakter programu, w którym ramy dla realizacji przedsięwzięć nie zostały ściśle określone, nie było możliwości dokonania w prognozie precyzyjnej identyfikacji i oceny wielkości oraz charakteru oddziaływań na powierzchnię ziemi, zasoby naturalne, wody, powietrze, klimat, rośliny, zwierzęta, różnorodność biologiczną, krajobraz, zabytki, dobra materialne, obszary Natura 2000, a także wpływu na wzajemne oddziaływania pomiędzy tymi elementami i odpowiednio do tego, dokonania szczegółowych ustaleń w zakresie środowiskowych uwarunkowań realizacji poszczególnych przedsięwzięć inwestycyjnych.

Jednakże, w prognozie, stosownie do poziomu szczegółowości ocenianego projektu Programu dokumentu, wskazano pewne rozwiązania służące zapobieganiu i ograniczaniu negatywnych oddziaływań na środowisko działań, w odniesieniu do tych działań, które wiązać się będą z budową, przebudową obiektów, adaptacją pomieszczeń oraz wyposażeniem jednostek w sprzęt i materiały. Ustalenia w zakresie możliwości zastosowania wskazanych w prognozie rozwiązań, nie zostały w sposób bezpośredni uwzględnione w przyjętym dokumencie, za to powinny być brane pod uwagę w procesie decyzyjnym, zmierzającym do wydania odpowiednich pozwoleń na realizację inwestycji. Z ustaleń prognozy wynikało, że niektóre z przedsięwzięć inwestycyjnych, wspieranych w ramach projektu Programu, podlegać może bardziej szczegółowej ocenie w zakresie oddziaływania na środowisko albo na obszar Natura 2000, zgodnie z przepisami ustawy OOŚ.

Zasadnicza część ustaleń prognozy oddziaływania na środowisko sporządzonej dla Programu dotyczyła możliwości zastosowania rozwiązań (zapisów) alternatywnych w odniesieniu do poszczególnych działań i priorytetów. Rozwiązania te, łącznie ze wskazaniem sposobu, w jaki zostały wzięte pod uwagę i w jaki zakresie zostały uwzględnione, przedstawiono w poprzednim rozdziale niniejszego podsumowania.

3. Informacje w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz.1227 z późn. zm.)

Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu Programu, po jej sporządzeniu przez zespół WBPP w Słupsku i przyjęciu przez Zarząd Województwa Pomorskiego⁶ podlegała procedurze opiniowania przez organy, o których mowa w art. 57 i 58 ustawy OOS, tj. przez:

- 1) Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku (opinia wyrażona w piśmie z dnia 19.06.2013 r. znak RDOŚ-Gd-WOO.410.24.2013.MCZ.2);
- 2) Pomorskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gdańsku (opinia wyrażona w piśmie z dnia 19 czerwca znak SE.NS-80.9022.490.174.2013.KM);
- 3) Dyrektora Urzędu Morskiego w Gdyni (opinia wyrażona w piśmie z dnia 1.07.2013 r. znak INZ/ZP-8316/28-7/13);
- 4) Dyrektora Urzędu Morskiego w Słupsku (opinia wyrażona w piśmie z dnia 4 czerwca 2013 r. znak OW-B5-074/34-5/13).

Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Gdańsku, Dyrektor Urzędu Morskiego w Gdyni oraz Dyrektor Urzędu Morskiego w Słupsku zaopiniowali projekt Programu wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko bez uwag.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku wydał opinię zawierającą uwagi odnoszące się do projektu Programu- Jedną z uwag, odnoszącą się do zapisów w zakresie przedsięwzięcia strategicznego polegającego na monitorowaniu losów absolwentów nie wymagała dokonania zmiany w projekcie Programu, gdyż działania dotyczące monitorowania losów absolwentów obydwu programów różnią się zakresem interwencji.

Kolejna uwaga dotycząca zapisów w zakresie Zintegrowanych Porozumień Terytorialnych (ZPT), została uwzględniona w ten sposób, że sposób realizacji formuły ZPT został opisany w odrębnym rozdziale Programu.

Nie wymagała uwzględnienia w formie zmiany zapisów projektu Programu uwaga podkreślająca zarówno inwestycyjny, jak i nieinwestycyjny charakter działań oraz pozytywny cel Programu polegający na inwestowaniu w kapitał ludzki, głównie edukację w tym dla zwiększenia świadomości ekologicznej i zminimalizowania niekorzystnego wpływu na środowisko. Przy rozpatrywaniu kolejnej uwagi, odnoszącej się do potrzeby przeprowadzenia odpowiednich procedur oddziaływania na środowisko dla tych przedsięwzięć strategicznych, które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, uznano, że uwaga ta dotyczy procedur wynikających bezpośrednio z ustawy OOS, zatem jest uwzględniona bez potrzeby zmiany zapisów projektu Programu.

Informacje o sposobie, w jaki zostały wzięte pod uwagę oraz zakresie, w jakim zostały uwzględnione opinie organów o których mowa w art. 57 i 58 ustawy OOS, zostały przedstawione w tabeli 2 załączonej do niniejszego podsumowania.

4. Informacje w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione zgłoszone uwagi i wnioski

Projekt Programu wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko sporządzoną dla tego projektu podlegał konsultacjom społecznym przeprowadzonym na podstawie przepisów ustawy OOS, w ramach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

⁶ Uchwała nr 464/245/13 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 9 maja 2013 r. w sprawie przyjęcia prognozy dla projektu Regionalnego programu strategicznego w zakresie aktywności zawodowej i społecznej

W ramach prowadzonych konsultacji każdy mógł w okresie od 13 maja do 7 czerwca 2013 r. zapoznać się z obydwoma wyłożonymi do publicznego wglądu dokumentami i zgłosić do nich uwagi oraz wnioski. Uwagi i wnioski do obu dokumentów można było zgłaszać pisemnie na adres Urzędu Marszałkowskiego w Gdańsku, pocztą elektroniczną na podany adres mailowy (rps-spolczenstwo@pomorskie.eu), ustnie do protokołu, a także poprzez formularz zgłaszania uwag dostępny na stronie internetowej:

http://strategia2020.pomorskie.eu/pl/rps_aktywnosc_zawod_spol.

Do obu dokumentów wyłożonych do publicznego wglądu w ramach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w wyznaczonym terminie, tj. do 7 czerwca 2013 r., nie zgłoszono w formie pisemnej, drogą elektroniczną na adres mailowy albo poprzez formularz udostępnionym na stronie internetowej, czy też ustnie do protokołu żadnego wniosku ani uwagi.

Dwa wnioski związane bezpośrednio z projektem Programu zostały przedstawione w trakcie dyskusji na konferencji przeprowadzonej w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, która odbyła się w dniu 22 maja 2013 r. Jeden z wniosków polegał na propozycji uwzględnienia edukacji mającej na celu wykształcenie specjalistów w branży lotniczej (utworzenie średniej szkoły lotniczej, a nawet Akademii Lotniczej w Pruszczu Gdańskim, po odejściu jednostki wojskowej), a drugi - poszerzenia oferty upowszechniającej wiedzę w zakresie kosmologii i astronautyki w centrum Hevelianum o elementy ukazujące zdobywanie Kosmosu (wystawy poświęcone obiektom i stacjom kosmicznym).

Pierwszy wniosek (wyłączając część dotyczącą Akademii Lotniczej), dotyczy kształcenia zawodowego które objęte jest interwencją programową, w ramach działania 3.1.3 Atrakcyjne szkolnictwo zawodowe. Zgodnie z Programem, działania w zakresie szkolnictwa zawodowego będą ukierunkowane na bieżące zapotrzebowanie rynku pracy, m. in. poprzez dostosowywanie lub uruchamianie kierunków kształcenia odpowiadających branżom o największym potencjale rozwoju regionu. Jedną z takich branż może okazać się lotnictwo – w takim przypadku propozycja dotycząca edukacji lotniczej może być w ramach przedmiotowego programu zrealizowana. Zatem, wniosek dotyczący wątku, który był obecny w projekcie Programu, pozostaje uwzględniony w sposób i w zakresie opisanym w poprzednim zdaniu, bez zmiany merytorycznej zawartości Programu.

Podobnie drugi z wniosków, zawierający propozycję rozwoju pozaszkolnych miejsc aktywności edukacyjnej zalicza się do wątków obecnych w projekcie Programu w zakresie działania 3.2.1 Zdolni w edukacji. W ramach tego działania zakres interwencji obejmuje m. in. rozbudzanie zainteresowań i kreatywności wśród dzieci i młodzieży poprzez powstawanie lub rozwój istniejących pozaszkolnych miejsc aktywności edukacyjnej. W ten sposób i w omówionym zakresie wniosek pozostał uwzględniony, bez potrzeby zmiany merytorycznej zawartości Programu.

Informacje w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione zgłoszone uwagi i wnioski przedstawiono w tabeli 3 załączonej do niniejszego podsumowania.

5. Informacje w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jaki zakresie zostały uwzględnione wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone

Przeprowadzona w ramach Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu analiza oddziaływań środowiskowych związanych z realizacją celów i działań sformułowanych w projekcie programu nie wykazała, aby mogły one spowodować wystąpienie znaczących oddziaływań transgranicznych. Działania objęte wsparciem dotyczą

tylko obszaru województwa, a oddziaływania na środowisko przedsięwzięć objętych wsparciem będą miały charakter przede wszystkim lokalny. Zatem, dla projektu Programu nie stwierdzono potrzeby i nie przeprowadzono postępowania dotyczącego oddziaływania transgranicznego na środowisko.

6. Informacje w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jaki zakresie zostały uwzględnione propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu

W związku z ustaleniem, że monitoring skutków realizacji postanowień Programu ma być prowadzony w ramach Pomorskiego Systemu Monitoringu i Ewaluacji (PSME), zgodnie z przyjętą przez Zarząd Województwa Pomorskiego „Szczegółową koncepcją działania PSME⁷”, w Prognozie oddziaływania na środowisko sporządzonej dla projektu Programu nawiązano do już przyjętych założeń, dotyczących metod i częstotliwości jego przeprowadzania.

Jak wynika ze „Szczegółowej koncepcji działania PSME⁸”, monitoring skutków realizacji postanowień Programu ma być prowadzony regularnie, przy zastosowaniu szeregu narzędzi służących do opracowania raportów z realizacji i raportów ewaluacyjnych.

Podstawowymi narzędziami monitorowania realizacji Programu będą:

- 1) baza informacji i wskaźników określonych na poziomie celu głównego, celów szczegółowych i priorytetów z roczną (co do zasady) częstotliwością pomiaru. Każdy wskaźnik oprócz wartości będzie zawierać metrykę obejmującą definicję, jednostkę pomiaru, częstotliwość pomiaru i źródło danych.
- 2) badania, ewaluacje, opracowania studialne, ekspertyzy, analizy, służące zaspokojeniu potrzeb informacyjnych związanych z monitorowaniem i ewaluacją RPS. Jeśli w wyniku badania sformułowano rekomendacje, ich wdrażanie podlega procedurze zarządzania rekomendacjami opisanej w *Szczegółowej koncepcji działania PSME*.

Podstawą monitorowania i ewaluacji Programu będą raporty z jego realizacji, sporządzane w formie sprawozdań z częstotliwością raz w roku i przekazywane Koordynatorowi Strategii nie później niż przed końcem pierwszej połowy następnego roku. Zakłada się, że sprawozdania oprócz informacji obejmujących miniony rok będą odnosiły się również do danych z poprzednich raportów tak, aby możliwa była ocena postępów realizacji Programu od początku jego realizacji. Według przyjętych założeń, raporty będą zawierać stały zakres informacji, w tym obejmą m.in.:

- a) analizę trendów społeczno-gospodarczych zachodzących w województwie, w zakresie wynikającym z Programu;
- b) narzędzia realizacji Programu;
- c) ocenę postępu realizacji celów i priorytetów Programu;
- d) analizę zmian wartości założonych wskaźników;
- e) analizę rzeczowo-finansową podjętych przedsięwzięć; ocenę stopnia zaawansowania oraz efektów projektów realizowanych w ramach Programu;
- f) ocenę postępu realizacji zobowiązań Samorządu Województwa Pomorskiego w zakresie Programu, wynikających ze SRWP;
- g) wnioski dotyczące istotnych problemów zidentyfikowanych w trakcie realizacji Programu;
- h) rekomendacje w zakresie planowanych działań.

⁷ Załącznik do uchwały nr 290/232/13 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 21 marca 2013 r.

⁸ Załącznik do uchwały nr 290/232/13 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 21 marca 2013 r.

Obok raportów z realizacji Programu mają być sporządzane raporty z ewaluacji Programu, które dotyczyć będą zarówno sprawności systemu wdrażania Programu, jak też wpływu jego realizacji na rozwój regionu i osiągnięcie celów SRWP.

W Prognozie oddziaływania na środowisko projektu Programu, w ramach procesu jego monitorowania i oceny będącego elementem Pomorskiego Systemu Monitoringu i Ewaluacji (PSME), zaproponowano przeprowadzanie analizy skutków środowiskowych Programu. Choć propozycja ta nie została wpisana wprost w przyjęty dokument, nie oznacza to wykluczenia wątku środowiskowego w badaniach monitoringowych skutków realizacji postanowień przyjętego programu prowadzonych metodami i z częstotliwością ustaloną dla Pomorskiego Systemu Monitoringu i Ewaluacji (PSME).

Aspekty środowiskowe powinny być uwzględniane przy identyfikacji istotnych problemów występujących w trakcie realizacji Programu⁹, zwłaszcza w związku z realizacją ustaleń Programu odnoszących się do działań o charakterze inwestycyjnym, objętych interwencją programową.

Na poziomie konkretnych działań objętych zakresem wsparcia programowego, obowiązek monitorowania oddziaływania na środowisko może być ustalony dla niektórych przedsięwzięć, tj. tych, które będą podlegały procedurze oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz oceny oddziaływania przedsięwzięcia na Naturę 2000, zgodnie z przepisami ustawy OOS¹⁰.

W prognozie oddziaływania na środowisko projektu Programu zaproponowano kilka dodatkowych wskaźników realizacji postanowień w/w dokumencie, istotnych dla oceny efektów środowiskowych, zwłaszcza w aspekcie oceny wpływu na zdrowie i jakość warunków życia mieszkańców. Propozycja nie została uwzględniona, gdyż uznano, że w Programie, który stanowi narzędzie realizacji strategii należy dokonać wyboru wskaźników umożliwiających na etapie realizacji Programu monitorowanie osiągnięcia efektów zakładanych w celach szczegółowych, czyli ogólnie wzrostu zatrudnienia, aktywności społecznej i efektywności edukacji.

⁹ Według przyjętych założeń PSME, raporty z realizacji Programu powinny zawierać wnioski dotyczące istotnych problemów zidentyfikowanych w trakcie realizacji Programu

¹⁰ Art. 82 ust. 1 pkt 2 ppkt b, art. 93 ust. 3 pkt 2 i art. 101 ust. 3 pkt 2 ustawy OOS

Załączniki tabelaryczne

Tabela 1. Sposób i zakres uwzględnienia rekomendacji zawartych w Prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie aktywności zawodowej i społecznej

Lp.	Rekomendacja	Oznaczenie działania zgodnie z aktualną numeracją Działań	Sposób i zakres uwzględnienia	Uzasadnienie odmowy uwzględnienia	Uwagi
1.	<p>W sytuacji niepewności, co do wpływu przedsięwzięcia na środowisko, szczególnie istotne jest wnikliwe jego weryfikowanie na etapie udzielanego wsparcia, zgodnie z kryteriami (preferencjami) związanymi z ochroną środowiska. W przypadku nowych inwestycji, których negatywne oddziaływanie nie zostało w pełni rozpoznane, inwestor obowiązany jest, kierując się zasadą przezorności, podejmować wszelkie możliwe środki zapobiegawcze. (ocena przedsięwzięcia też musi być dokonywana pod tym kątem). Kwalifikacja przedsięwzięć do wsparcia powinna uwzględniać kryterium stosowania rozwiązań oszczędnych, dostępnych w praktyce i opartych na aktualnej wiedzy (zapis dotyczy w szczególności działań 1.2.1, 1.2.2. oraz 2.3.4., związanych z wsparciem inwestycji);</p>	<p>1.2.1 1.2.2 2.2.3</p>	<p>Częściowo uwzględniona</p> <p>W działaniu 1.2.1 preferowane będą m. in. działania wykorzystujące proekologiczne rozwiązania technologiczne;</p> <p>W działaniu 1.2.2 zakłada się wsparcie istniejących mikro i małych przedsiębiorstw m. in. w zakresie wdrażaniem nowych rozwiązań produkcyjnych, technologicznych, organizacyjnych, cyfrowych i proekologicznych.</p> <p>W przypadku działania 2.2.3 budowa, czy też modernizacja obiektów infrastruktury sportowej, w oparciu o przepisy prawa budowlanego uzależniona będzie od pozytywnej opinii organów środowiskowych. Nie ma zatem potrzeby doprecyzowania kryteriów specyficznych dla tego działania.</p>		
2.	<p>Wobec niejednoznacznej kwalifikacji podmiotów ekonomii społecznej,</p>	<p>1.1.2</p>	<p>Nieuwzględniona</p>	<p>Propozycja niezasadna. Nie ma konieczności definiowania pojęcia</p>	

	rozważyć należy wskazanie w Działaniu 1.1.3. kryteriów zaliczania beneficjentów do grupy wsparcia;			podmiotów ekonomii społecznej w sposób jednoznaczny. O zaliczeniu podmiotu do sektora ekonomii społecznej decyduje w głównej mierze profil jego działalności, zakładający realizację głównie celów społecznych.	
3.	W celu uzyskania albo zwiększenia pozytywnego oddziaływania na środowisko i pełniejszej realizacji zasady zrównoważonego rozwoju, rozważyć należy określenie w Działaniu 1.2.1 preferencji dla tych mikro i małych przedsiębiorstw, które oferować będą tzw. zielone miejsca pracy. Należy też rozważyć wprowadzenie zapisu dotyczącego preferencji dla istniejących przedsiębiorstw w przypadku projektów polegających na wyposażeniu w innowacyjne systemy ochrony środowiska albo zmianach technologicznych w kierunku energooszczędności, zmniejszenia zużycia wody, materiałów i surowców i racjonalizacji gospodarki odpadami;	1.2.2	Częściowo uwzględniona W ramach działania 1.2.2 ustalono zakres interwencji obejmujący m.in. przedsięwzięcia związane z wdrażaniem nowych rozwiązań proekologicznych, również produkcyjnych, technologicznych, organizacyjnych, cyfrowych. Przyjęty zakres interwencji daje duże szanse wsparcia i utworzenia „zielonych miejsc pracy”.		
4.	Warto zastanowić się nad uzupełnieniem opisu Działania 1.2.2 o wskazanie preferencji dla podmiotów rozpoczynających działalność gospodarczą na terenach istniejącej historycznej zabudowy gospodarczej, przemysłowej oraz	1.2.1	Nieuwzględniona	Ustalony szeroki zakres interwencji daje możliwość wsparcia m.in. podmiotów rozpoczynających działalność na terenach, o których mowa w rekomendacji. bez	

	powojkowej, w zakresie jej adaptacji i rewitalizacji tam, gdzie jest możliwe jej odpowiednie przystosowanie wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia;			potrzeby wskazania preferencji w rekomendowanym zakresie.	
5.	Dla Działania 1.2.2 wskazane jest też określenie preferencji dla nowotworzonych przedsiębiorstw, które oferować będą tzw. zielone miejsca pracy, uwzględniających innowacyjne systemy ochrony środowiska albo rozwiązania technologiczne energooszczędne, wodooszczędne, materiałoszczędne, racjonalną gospodarkę odpadami). Wsparcie powinno być udzielane także zwłaszcza tym podmiotom rozpoczynającym działalność, które będą wykorzystywać zasoby lokalne środowiska w sposób zrównoważony i sprzedawać produkty w miejscach wytworzenia. (minimalizacja potrzeb transportowych; do tego wykorzystanie zasobów lokalnych kapitału ludzkiego);	1.2.1	Częściowo uwzględniona W działaniu 1.2.1 uwzględniono preferencje m. in. dla przedsięwzięć wykorzystujących proekologiczne rozwiązania technologiczne, wśród których mogą znaleźć się przedsięwzięcia oferujące „zielone miejsca pracy” i związane z racjonalnym wykorzystaniem lokalnych zasobów.		
6.	W ramach Działania 1.4.1 rozważyć należy możliwość utworzenia systemu stypendialnego, motywującego do wyboru zawodowej ścieżki edukacyjnej;	3.1.3	Nieuwzględniona	W zakresie interwencji działania 3.1.3 realizowanego poprzez przedsięwzięcie strategiczne <i>Kształtowanie sieci</i>	

				<p><i>ponadgimnazjalnych szkół zawodowych uwzględniającej potrzeby subregionalnych i regionalnego rynków pracy</i>, proponowane są inne działania ukierunkowane na podniesienie kompetencji absolwentów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, umożliwiające wybór właściwej ścieżki zawodowej, m.in.:</p> <p>uruchamianie ukierunkowanych programów motywacyjnych dla uczniów, np. atrakcyjne staże w zakładach pracy, indywidualna ścieżka rozwoju,</p> <p>Ponadto działania wspierające indywidualny rozwój mieszczą się również w działaniu 3.2.1 Zdolni w edukacji</p>	
7.	<p>Postuluje się w ramach kształcenia ustawicznego (Działanie 1.4.1) realizację otwartych prelekcji, szkoleń dla lokalnych społeczności w zakresie ekologii, dziedzictwa kulturowego.</p>		<p>Uwzględniona</p> <p>Przez kształcenie ustawiczne rozumie się formalne, nieformalne oraz pozaformalne procesy oświatowe.</p>		

	<p>Szkolenia w szczególności mogą objąć problematykę zagrożeń środowiskowych, z uświadomieniem możliwości przeciwdziałania oraz ograniczania ich skutków (np. edukacja przeciwpowodziowa);</p>	<p>Aktualne zapisy uwzględniają potrzebę i możliwość realizacji tego typu prelekcji i szkoleń związanych z „edukacją” lokalnej społeczności w zakresie ekologii i dziedzictwa kulturowego. W szczególności mieszczą się w zakresie działań:</p> <p>2.2.1 Silne więzi mieszkańców z regionem i środowiskiem lokalnym, gdzie proponuje się realizację programów edukacyjnych w zakresie edukacji regionalnej i lokalnej;</p> <p>2.3.1 Miasto przyjazne dla mieszkańców, zakładającego realizację przedsięwzięć z zakresu nadawania i przywracania funkcji społecznych zdegradowanym obszarom miejskim m. in. poprzez przedsięwzięcia doradcze, szkoleniowe, edukacyjne i kulturalne</p> <p>2.3.2 Przestrzeń przyjazna dla mieszkańców, uwzględniającego przedsięwzięcia mające na celu podniesienie atrakcyjności społecznej przestrzeni z wykorzystaniem dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, m.in. wspieranie integracji społeczno-zawodowej mieszkańców poprzez przedsięwzięcia doradcze, szkoleniowe, edukacyjne i kulturalne, gdzie preferowane będą przedsięwzięcia nawiązujące do historii, tradycji i tożsamości miejsca;</p> <p>3.1.1 Powszechna edukacja</p>		
--	--	---	--	--

			<p>przedszkolna, które wspiera m. in. działania związane z kształtowaniem kompetencji kluczowych oraz z edukacją ekologiczną i prozdrowotną;</p> <p>3.1.2 Fundamenty edukacji, proponującego kształtowanie kompetencji kluczowych (uwzględniających edukację kulturalną) oraz działań związanych z edukacją ekologiczną i prozdrowotną uczniów w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych, w tym poprzez doskonalenie zawodowe nauczycieli w zakresie przygotowania do kształtowania kompetencji kluczowych uczniów oraz prowadzenia zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych związanych z kształtowaniem kompetencji kluczowych uczniów</p>		
8.	<p>Przewidziane w Działaniu 1.4.3 kształtowanie wysokich kompetencji kadr powinno uwzględniać elementy edukacji ekologicznej, tożsamości regionalnej i lokalnej oraz odpowiadać na wyzwania w zakresie potrzeb przekazywania wiedzy dotyczącej np. zagrożeń środowiskowych, z uświadomieniem możliwości przeciwdziałania i ograniczania ich skutków;</p>		<p>Uwzględniona</p> <p>Jak wyżej</p>		
9.	<p>Rozważyć należy celowość uwzględnienia w opisie Działania 2.1.2 kryterium wsparcia</p>	2.1.2	Nieuwzględniona	<p>W priorytecie 2.3 Przestrzeń dla aktywności jako kluczowych partnerów</p>	.

	<p>nawiązującego do możliwości przejęcia i wykonywania przez organizacje pozarządowe zadań w obszarze środowiska (przyrodniczego, również kulturowego). Ponadto, rozważyć należy podkreślenie wzmocnienia roli organizacji pozarządowych w aspekcie zadań ukierunkowanych na wsparcie rodzin, zwłaszcza wielodzietnych, zagrożonych ubóstwem, obciążonych i zagrożonych patologiami, z problemami wychowawczymi, uzależnieniami oraz osobom niepełnosprawnym;</p>			<p>wskazano m. in. organizacje pozarządowe, LGD, LGR. Przedsięwzięcia realizowane w ramach działań 2.3.1 oraz 2.3.2 nie wykluczają realizacji działań w obszarze środowiska przyrodniczego, czy kulturowego. Działania ukierunkowane na rozwiązywanie przeciwdziałanie patologiom, wykluczeniu społecznemu i wzmocnienie funkcji rodziny zostały ujęte w działaniu 1.1.2 Aktywizacja społeczno-zawodowa, gdzie również, jako partnerów kluczowych, zwłaszcza w obszarze ekonomii społecznej przewidziano organizacje pozarządowe</p>	
10.	<p>Dla Działania 2.2.1. proponuje się wprowadzenie dodatkowych zapisów w zakresie promowania różnorodnych form współpracy samorządu, mieszkańców i sektora prywatnego w środowisku lokalnym oraz zmierzającego do promowania, informowania, upublicznienia informacji o wartości obszaru i jego stanie, w tym w zakresie środowiska, sytuacji społeczno-gospodarczej</p>	2.2.1	Nieuwzględniona	<p>Kryteria specyficzne działania 2.2.1 uwzględniają partnerstwo w realizacji proponowanych typów przedsięwzięć. Wśród kluczowych partnerów priorytetu 2.2 uwzględniono jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe i przedsiębiorców.</p>	

	(zarówno na poziomie regionalnym, jak i lokalnym). Dodatkowo proponuje się rozważyć zapis podkreślający wsparcie dla szkoleń, w tym informujących o zagrożeniach środowiska i możliwościach ich przeciwdziałaniu, a także zapis odnośnie preferencji dla lokalnych inicjatyw związanych z tworzeniem zielonych miejsc;			Realizacja projektów w ramach działania umożliwi wprowadzanie treści ekologicznych i promujących walory krajobrazu, wartości przyrodnicze i kulturowe, w celu ich zachowania dla przyszłych pokoleń	
11.	W zakresie Działania 2.2.2 rozważyć należy podkreślenie wsparcia dla działań związanych z uczestnictwem wolontariatu w obszarze działań związanych z ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego (w tym opieka nad zwierzętami, udział w terenowych obserwacjach, inwentaryzacjach zasobów środowiska przyrodniczego - również na obszarach Natura 2000 i kulturowego). Proponuje się również uzupełnienie zapisów odnoszących się do wolontariatu, a spójnych z zasadą zrównoważonego rozwoju, wskazujących na potrzebę jego wykształcenia i odpowiedzialnego zaangażowania w pomoc rodzinom, zwłaszcza wielodzietnym, zagrożonych ubóstwem, obciążonym i zagrożonym patologiami, z problemami wychowawczymi, uzależnieniami oraz osobom niepełnosprawnym;		Częściowo uwzględniona Wolontariat został potraktowany horyzontalnie jako narzędzie realizacji poszczególnych działań służące integracji i aktywizacji, w szczególności w Priorytecie 2 oraz w działaniach 1.1.2, Brak uszczegółowienia umożliwia realizację działań z wykorzystaniem wolontariatu w różnych obszarach Programu, również tych, dla których nie wskazano wolontariatu, jako kryterium specyficznego		
12.	Rozważyć należy podkreślenie	2.2.1	Nieuwzględniona	Propozycja niezasadna w	

	znaczenia dostępu do informacji publicznej dla ukształtowania postaw partycypacyjnych, w tym w zakresie środowiska, gospodarki, sfery społecznej i ewentualnie uwzględnić możliwość zastosowania preferencji dla działań w zaproponowanym kierunku;			odniesieniu do zakresu działania. Praktycznie, w trakcie realizacji Programu upublicznieniu będą podlegały wszystkie działania podejmowane w ramach realizacji Strategii 2020, na każdym etapie ich realizacji.	
13.	W ramach Działania 2.3.1 wskazane byłoby określenie preferencji w dostępie do usług kultury, dla grup wymagających wsparcia, w tym nie uwzględnionej w dokumencie grupie rodzin wielodzietnych.(finansowanie biletów, przejazdów);	2.2.2	Nieuwzględniona	Propozycja niezasadna, gdyż wskazane działania mogą być realizowane w ramach proponowanego w działaniu przedsięwzięcia związanego z wdrożeniem <i>trwałej oferty i rozwiązań dedykowanych dla odbiorcy dziecięcego i młodzieżowego (...)</i>	
14.	Wobec tego, że dla Działania 2.3.4 Wspieranie sportu powszechnego, kryterium udzielania wsparcia oparte o Program Rozwoju Bazy Sportowej Województwa Pomorskiego na lata 2011 – 2014 nie jest jednoznaczne, ani pewne, należy dokonać zmiany w zakresie tego kryterium. Najkorzystniejszym rozwiązaniem wydaje się w tej sytuacji katalog przedsięwzięć objętych wsparciem (w formie listy albo w formie rozbudowanego opisu). Ponadto sprawdzenia i ewentualnie korekty wymaga zapis o preferencji dotyczącej realizacji przedsięwzięć	2.2.3	Częściowo uwzględniona Zrezygnowano z kryterium udzielania wsparcia opartego o Program Rozwoju Bazy Sportowej Województwa Pomorskiego na lata 2011 – 2014. W ramach działania 2.2.3 realizowane będą przedsięwzięcia wspierające lokalne inicjatywy mieszkańców, natomiast preferowane będą realizowane na obszarach ponadprzeciętnego poziomu wykluczenia społecznego, w partnerstwie publiczno-prywatnym oraz uwzględniające potrzeby grup defaworyzowanych i wykluczonych		

	na obszarach z mniejszą niż średnia wojewódzka liczbą obiektów sportowych (chodzi o zastosowany wskaźnik - czy jest obiektywny i możliwy do jednoznacznego określenia i porównania). W ramach wspierania sportu powszechnego proponuje się również preferencje dla osób niepełnosprawnych. Rozważyć też należy ustalenie preferencji albo zaakcentowania zasadności realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych w ramach partnerstwa publiczno-privatnego;				
15.	W ramach Działania 2.4.1 rozważyć należy ustalenie preferencji albo zaakcentowania zasadności realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych związanych z rewitalizacją terenów w ramach partnerstwa publiczno-privatnego;	2.3.1	Uwzględniona W ramach działania 2.2.1 preferowane będą przedsięwzięcia realizowane w partnerstwie publiczno-privatnym		
16.	Dla Działania 2.4.2 niezbędne jest sprawdzenie, czy odnosi się ono tylko do przestrzeni publicznych na obszarach pozamiejskich (z opisu zakresu interwencji wynika zadanie w zakresie podniesienia atrakcyjności społecznej obszarów pozamiejskich);	2.3.2	Uwzględniona Obszar Strategicznej Interwencji wskazuje możliwość realizacji przedsięwzięć w ramach działania w miejscowościach poniżej 20 tys. mieszkańców		
17.	Istotne, z punktu widzenia środowiskowych postaw i zachowań byłoby podkreślenie i w ramach Działania 2.4.2 zadań związanych z animacją środowiskową w obrębie przestrzeni publicznych,	2.3.2	Częściowo uwzględniona Zakres interwencji działania 2.3.2 nie wyklucza realizacji przedsięwzięć we wskazanym zakresie również komplementarnie z działaniem 2.2.3.		

	<p>spójnie z działaniem 2.3.2 (organizacja zajęć ruchowych, konkursów plastycznych, zawodów sprawnościowych, gry terenowe). Rozważyć należy ustalenie preferencji albo zaakcentowania zasadności realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych związanych z rozwojem i utrzymaniem przestrzeni publicznych w ramach partnerstwa publiczno- prywatnego;</p>		<p>Preferowane będą przedsięwzięcia realizowane w partnerstwie publiczno- prywatnym</p>		
18.	<p>Z uwagi na niski poziom całej oświaty regionalnej, rekomenduje się w Działaniu 3.1.1 zaadresowanie wsparcia w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych uczniów, do szkół uzyskujących wyniki egzaminacyjne poniżej średniej regionalnej (jest krajowej). Przy obecnym założeniu, wsparcie mogłoby objąć większość szkół, a w efekcie by się rozmyło i nie odniosło oczekiwanego skutku;</p>	3.1.2	<p>Częściowo uwzględniona Działania związane z wyrównywaniem szans edukacyjnych uczniów realizowane będą na obszarach o najniższych wynikach egzaminów zewnętrznych na wszystkich etapach edukacji. Analiza wyników egzaminów zewnętrznych na poziomie powiatów lub gmin pozwalają ustalić hierarchię interwencji kierowanej do właściwych szkół.</p>	.	
19.	<p>Rozważyć należy uwzględnienie w Działaniu 3.1.1 zapisu podkreślającego wspieranie działań związanych z edukacją ekologiczną i regionalną w szkołach. Proponuje się również rozważyć modyfikację preferencji odnoszących się do wyrównywania szans edukacyjnych uczniów, poprzez zaadresowanie wsparcia do szkół uzyskujących wyniki egzaminacyjne poniżej średniej regionalnej (albo: przede</p>	3.1.2	<p>Uwzględniona W kryteriach strategicznych podkreśla się znaczenie kompetencji kluczowych Działania związane z wyrównywaniem szans edukacyjnych uczniów realizowane będą na obszarach o najniższych wynikach egzaminów zewnętrznych na wszystkich etapach edukacji. Działania 3.1.2 Fundamenty edukacji, proponującego</p>		

	<p>wszystkim do szkół uzyskujących wyniki egzaminacyjne poniżej średniej regionalnej i w miarę możliwości, również do pozostałych szkół uzyskujących wyniki egzaminacyjne poniżej średniej krajowej, albo podobny zapis). Przy obecnym założeniu, wsparcie mogłoby objąć większość szkół i w efekcie niedostatecznie wpłynąć na wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów szkół osiągających najsłabsze wyniki w skali regionalnej</p>		<p>kształtowaniem kompetencji kluczowych (uwzględniających edukację kulturalną) oraz działań związanych z edukacją ekologiczną i prozdrowotną uczniów w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych, w tym poprzez doskonalenie zawodowe nauczycieli w zakresie przygotowania do kształtowania kompetencji kluczowych uczniów oraz prowadzenia zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych związanych z kształtowaniem kompetencji kluczowych uczniów</p>		
20.	<p>W Działaniu 3.2.1 rozważyć należy uzupełnienie zapisu w zakresie możliwości udzielenia wsparcia w zakresie większego współfinansowania kosztów pobytu dzieci w miejscach edukacji przedszkolnej i zorganizowanych form opieki nad dziećmi do lat 3 dla rodzin zagrożonych ubóstwem, rodzin wielodzietnych, mieszkańców obszarów wiejskich. Rozważyć też należy wprowadzenie zapisu wskazującego na ustalenie preferencji albo zaakcentowania zasadności realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych związanych z poprawą dostępności edukacji przedszkolnej i zorganizowanych form opieki nad dziećmi do lat 3 w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego;</p>	3.2.1	<p>Częściowo uwzględniona Zadanie związane z organizacją i prowadzeniem przedszkoli należy do zadań statutowych jednostek samorządu terytorialnego. Z punktu widzenia zakresu interwencji istotne jest zapewnienie trwałości działań. Proponowane przedsięwzięcia w zakresie wspierania powstawania i rozwoju istniejących miejsc zorganizowanej opieki nad dziećmi do lat 3 mieszczą się w zakresie interwencji działania 1.1.1. Natomiast zwiększenie dostępności do usług społecznych, m. in. w zakresie edukacji, opieki, wychowania, ochrony zdrowia i opieki społecznej zakłada się w ramach zakresu interwencji działania 1.1.2.</p> <p>Nie wyklucza się realizacji wskazanych działań w ramach</p>		

			partnerstwa publiczno-prywatnego		
21.	<p>Ponieważ w Programie nie uwzględniono bezpośrednio potrzeby kształcenia zawodowego i ustawicznego osób zagrożonych wykluczeniem wskutek niepełnosprawności lub zaburzeń rozwoju (nie tylko uczniów), należałoby rozważyć wprowadzenie odpowiedniego zapisu. Z punktu widzenia pełniejszej realizacji zasady zrównoważonego rozwoju, w ramach wyrównywania szans i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, celowe jest również rozważenie możliwości wsparcia realizacji infrastruktury zwiększającej mobilność i dostęp osób niepełnosprawnych do e-usług oraz projektów dotyczących zatrudniania osób z niepełnosprawnością intelektualną.</p>	3.3.2.	Nieuwzględniona	<p>Propozycja niezasadna, gdyż proponowane działania z zakresu kształcenia zawodowego i ustawicznego, choć nie zostały skierowane wprost do osób zagrożonych wykluczeniem wskutek niepełnosprawności lub zaburzeń rozwoju, nie wykluczają ich udziału w poszczególnych typach przedsięwzięć.</p> <p>W działaniu 2.4.1 proponowane są przedsięwzięcia uwzględniające zasady projektowania uniwersalnego, tzn. dostosowane do potrzeb wszystkich użytkowników.</p>	
22.	<p>Proponuje się poszerzenie listy wskaźników monitorowania realizacji projektu RPS AZS o następujące wskaźniki, istotne dla oceny efektów środowiskowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba zielonych miejsc pracy, utworzonych w ramach udzielonego wsparcia, - powierzchnia utworzonych zielonych przestrzeni publicznych, objętych 		Nieuwzględniona	<p>Program stanowi narzędzie realizacji Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego, a tym samym realizację założonych w niej wskaźników.</p> <p>W programie dokonano wyboru wskaźników umożliwiających na etapie realizacji monitorowanie efektów</p>	

	<p>interwencją,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wydatki na kulturę i sztukę na 1 mieszkańca, - liczba finansowanych w ramach Programu imprez rekreacyjno-sportowych, popularyzujących aktywny styl życia, możliwie z oszacowaniem liczby uczestników, - ilość (długość) urządzonych ścieżek pieszych, rowerowych, objętych interwencją, - liczba objętych wsparciem szkoleń, programów (w tym autorskich) w zakresie edukacji ekologicznej, regionalnej, związanej z ochroną dziedzictwa kulturowego. 			zakładanych w celach szczegółowych, czyli ogólnie wzrostu zatrudnienia, aktywności społecznej i efektywności edukacji	
23.	<p>Zgodnie z art. 10 Dyrektywy SOOŚ należy objąć monitoringiem znaczące oddziaływania wdrażania programu na środowisko, aby, jak najwcześniej ustalać nieprzewidziane negatywne oddziaływania i rozpocząć przeprowadzanie właściwych działań zaradczych.</p> <p>W związku z powyższym, proponuje się przeprowadzanie analizy skutków środowiskowych realizacji RPS AZS w ramach procesu monitorowania i oceny Programu będącego elementem Pomorskiego Systemu Monitoringu i Ewaluacji (PSME).</p>		<p>Częściowo uwzględniona</p> <p>Cele, zakres i metody zarządzania zasobami informatycznymi PSME zostały określone w jego <i>szczegółowej koncepcji działania (Załącznik do uchwały Ne 290/232/13 ZWP z dnia 21 marca 2013 r.)</i>.</p> <p><i>Zakres proponowanych działań może być realizowany w ramach PSME poprzez badania, ewaluacje, opracowania studialne, ekspertyzy i analizy służące zaspokojeniu potrzeb informacyjnych związanych z monitorowaniem i ewaluacją prowadzonych w regionie polityk publicznych.</i></p>		

Tabela 2. Sposób i zakres uwzględnienia opinii właściwych organów o których mowa w art. 57 i 58 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz.1227 z późn. zm.)

Lp.	Nazwa organu opiniującego	Opinia bez uwag /opinia z uwagami	Uwagi	Sposób i zakres uwzględnienia uwagi
1.	Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku	Opinia z uwagami do projektu RPS AZS	ze względu na zbieżność zapisów w RPS AZS oraz RPS RG organ sugeruje doprecyzowanie zapisów w zakresie zobowiązania dotyczącego monitorowania losów absolwentów (z zapisów nie wynika jednoznacznie, czy mowa jest o działaniach w ramach tego samego systemu monitoringu).	uwaga nieuwzględniona Zapisy nie wymagały doprecyzowania. Działania dotyczące monitorowania losów absolwentów obydwu programów różnią się zakresem interwencji.
			w rozdziale V <i>System realizacji pkt 4 Zasady i warunki wykorzystania Zintegrowanych Porozumień Terytorialnych</i> organ sugeruje poszerzenie informacji i o dane dotyczące tych Zintegrowanych Porozumień Terytorialnych, ze względu na to, że w przedstawionej postaci jest niezrozumiały oraz stwarza trudność w interpretacji samej idei tworzenia ZPT	uwaga uwzględniona Sposób realizacji formuły ZPT opisany został w odrębnym rozdziale Programu
			zaplanowane do realizacji działania w projekcie RPS AZS mają charakter zarówno inwestycyjny, jak i nieinwestycyjny. Zadania planowane do realizacji w ramach programu mają na celu inwestycję w kapitał ludzki, głównie edukację, co może przyczynić się do zwiększenia świadomości ekologicznej i zminimalizowania niekorzystnego	uwaga nie wymaga uwzględnienia

			<p>splywu na środowisko.</p> <p>W przypadku tych przedsięwzięć strategicznych, które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko przyrodnicze będzie wymagane przeprowadzenie odpowiednich procedur oddziaływania na środowisko, w tym przyrodnicze i formy ochrony przyrody, co zabezpieczy je przed ewentualnym znaczącym negatywnym wpływem ww. przedsięwzięć. Na tym etapie oceny ustalenia projektu RPS AZS nie wskazują istotnych zagrożeń dla środowiska przyrodniczego.</p>	<p>Odpowiednie procedury odnoszące się do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (jak również mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na obszary Natura 2000) wynikają z ustawy OOS i w razie potrzeby przeprowadzone zostaną na etapie realizacji poszczególnych przedsięwzięć.</p>
2.	Pomorski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Gdańsku	Opinia bez uwag	–	–
3.	Dyrektor Urzędu Morskiego w Gdyni	Opinia bez uwag	–	–
4.	Dyrektor Urzędu Morskiego w Słupsku	Opinia bez uwag	–	–

Tabela 3. Sposób i zakres uwzględnienia uwag i wniosków do projektu Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie aktywności zawodowej i społecznej wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko, zgłoszonych w związku z udziałem społeczeństwa¹¹

Lp.	Osoba/Jednostka organizacyjna zgłaszająca uwagę albo wniosek	Treść uwagi albo wniosku	Sposób i zakres uwzględnienia uwagi albo wniosku
1.	Andrzej Wardziak	Wniosek dotyczący edukacji mającej na celu wykształcenia specjalistów w branży lotniczej (utworzenie średniej szkoły lotniczej, a nawet Akademii Lotniczej w Pruszczu Gdańskim, po odejściu jednostki wojskowej)	Wniosek częściowo uwzględniony bez zmiany merytorycznej zawartości projektu Programu. Wniosek (wyłączając część dotyczącą Akademii Lotniczej), dotyczy wątku obecnego w ramach działania 3.1.3 Atrakcyjne szkolnictwo zawodowe na poziomie ponadgimnazjalnym. Zgodnie z Projektem RPS AZS, działania w zakresie szkolnictwa zawodowego będą ukierunkowane na bieżące zapotrzebowanie rynku pracy, m. in. poprzez dostosowywanie lub uruchamianie kierunków kształcenia odpowiadających branżom o największym potencjale rozwoju regionu. Jedną z takich branż może okazać się lotnictwo – w takim przypadku propozycja dotycząca edukacji lotniczej może być w ramach przedmiotowego programu zrealizowana.
2.	Andrzej Wardziak	Propozycja poszerzenia oferty upowszechniającej wiedzę w zakresie kosmologii i astronautyki w centrum Hevelianum o elementy ukazujące zdobywanie Kosmosu (np. wystawy poświęcone obiektom i stacjom kosmicznym).	Wniosek częściowo uwzględniony bez zmiany merytorycznej zawartości projektu Programu. Wniosek może zostać zrealizowany w ramach przedsięwzięcia strategicznego Włączenie wypracowanego w ramach projektu „Zdolni z Pomorza” systemu wspierania uczniów szczególnie uzdolnionych do regionalnej polityki edukacyjnej, oraz działania 3.2.1, Zdolni w edukacji, które obejmuje m. in. rozbudzenie zainteresowań i kreatywności wśród dzieci i młodzieży poprzez powstawanie lub rozwój istniejących pozaszkolnych miejsc aktywności edukacyjnej.

¹¹ Wnioski przedstawione zostały na konferencji zorganizowanej w ramach procedury Strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, która odbyła się w dniu 22 maja 2013 r. w Gdańsku